

MOLIJER

TARTIF

LICA

GOSPOĐA PERNEL, Orgonova mati

ORGON, Elmirin muž

ELMIRA, Orgonova žena

DAMIS, Orgonov sin

MARIJANA, Orgonova kći, Valerova prošenica;

VALER, prosilac Marijanin

KLEANT, Orgonov šurak

TARTIF, licemerni bogomoljac

DORINA, Marijanina družbenica

G. LOAJAL, izvršitelj

POLICAJAC

FLIPOTA, služavka gđe Pernel

Događa se u Parizu.

PRVI ČIN

POJAVA I

Gospođa Pernel, Elmira, Marijana, Kleant, Damis, Dorina,
Flipota

GOSPOĐA PERNEL

Hajdemo, Flipota, da ih skinem s vrata.

ELMIRA

Vi tako žurite da me muka hvata.

GOSPOĐA PERNEL

Man'te, snaho, man'te; ostav'te me samo

Ne treba mi takvo ponašanje tamo.

ELMIRA

Sve dužne obzire vrše prema vama,

pa što tako naglo iziđoste, mama?

GOSPOĐA PERNEL

Oko mi taj život ne može da vidi,

gde niko ne brine šta se meni svidi

Iz doma vam nosim iskustvo sve gore:

sve pouke moje tu se uvek spore;

ne štuje se ništa; svako vam tu više,

i svi na dvor kralja Petoa mi liče.

DORINA

Ali...

GOSPOĐA PERNEL

Vi ste, draga, družbenica jedna
po jeziku ili drskosti vanredna:
vaša želja treba da se trpa svuda.

DAMIS

Ali...

GOSPOĐA PERNEL

Vi ste, sine, kratko, jedna luda.
To mišljenje ja sam, vaša baba, stekla.
Sto puta sam sinu, vašem ocu, rekla
da ste vi sve više jedna hulja prosta,
da će s vama muka već videti dosta.

MARIJANA

Mislím...

GOSPOĐA PERNEL

Bože! Sestra, koja je sve krila,
k'o da ništa ne zna, i izgleda mila!
Najgora je mirna, kaže se o vodi.
Vaš mi skriven život nimalo ne godi.

ELMIRA

Ali, mama...

GOSPOĐA PERNEL

Snaho, vređa l'vas u čemu,
al' vladanje vaše ružno je po svemu.
Da im primer date vi nemate volje,
pokojna im majka znala je to bolje.
Vi ste rasipnica; mene boli jako
što se k'o princeza odevate tako.
Žena koja želi da se mužu sviđa
nameštena tako nikad se ne viđa.

KLEANT

Al', gospođo, najzad...

GOSPOĐA PERNEL

Za vas, brata njena,
moje poštovanje, i ljubav, i cena!
No ipak vas lepo zamoliti mogu
da u našu kuću ne stavljate nogu.
Vi ste uvek puni životnih maksima
koje čestit čovek ne može da prima.
Slobodno vam malo govorim. Međutim,
što mi je na srcu ja to ne oćutim.

DAMIS

Vaš gospodin Tartif srećan je svakako...

GOSPOĐA PERNEL

Tog dobrog čoveka neka sluša svako.

Ne mogu da snosim i u gnev bih pala,
kada ga napada i takva budala.

DAMIS

Zar da trpim toga podlog kritičara,
da tiransku nadmoć u kući nam stvara?
I da niko ne sme da se proveseli,
ako taj gospodin slučajno ne želi?

DORINA

Ako se držimo njegovih načela.,
svi postupci naši krivična su dela.
Taj kritičar strasni motri sve odreda.

GOSPOĐA PERNEL

I uvek kad motri, on dobro nadgleda.
Putevima božjim želi da vas vodi,
mom sinu i svima treba to da godi.

DAMIS

Ne, majko, ni otac, niti iko, velim,
naterat' me neće da mu dobra želim.
Na gledište drugo ne mogu da stanem,
na sve što on radi ja mogu da planem.
I predviđam ishod: da ću s tim prostakom
uskoro se naći u sudaru jakom.

DORINA

Pa zbilja, i to je velika sramota
da nam jedan stranac po kući se mota,
bednik što je doš'o bos, čije odelo
ni deset novčića ne vredi zacelo,
pa da dospe dotle da se ne poznaje,
da sve osporava i naredbe daje.

GOSPOĐA PERNEL

He! Bože sahrani! Sve bi išlo lako,
da naredbe smerne poslušaju mu svako.

DORINA

U vašoj je mašti on već svetac post'o,
a sve što uradi lukavstvo je prosto.

GOSPOĐA PERNEL

Kakve reči!

DORINA

Njega, il' onog Lorana,
prihvatila ne bih bez jemca valjana.

GOSPOĐA PERNEL

Ne znam u osnovi šta je jedan sobar,
al' za gazdu jemčim da je čovek dobar,
Vi ga odbijate, mrzak vam se čini,
što vam svima kaže šta ste u suštini;
jedino su gresi to što njega draži,

a milost je neba ono što on traži.

DORINA

A zašto — već ne znam vremena koliko
ne trpi da često pohađa ga niko?

Šta to nebu smeta poseta poštena,
da nam glavu cepa buka nečuvena?
Mogu li, među nama, reći i to šta je?
(Pokazujući Elmiru.)

Na gospođu, mislim, ljubomoran da je.

GOSPOĐA PERNEL

Ćutite, pazite na kazane stvari.
Nije on sam što te posete ne mari
Taj dolazak sveta ima huke svoje;
kočije što stalno pred kapijom stoje,
skup lakeja, koji uvek vrevu čini,
neprijatan biva celoj okolini.
Ja verujem da se ništa ne događa,
ali svet govori, i smutnja se rađa.

KLEANT

Mislite l', gospođo, da sprečite sve to?
Ružna bi stvar bila u životu, eto,
kad bismo se, zato šta će neko reći,
najboljih drugova morali odreći.
I da su nam takve mogućnosti date,
zar možete cio svet da učukate?
Od potvora takvih nema zaklanjanja.
Ne slušajmo sva ta glupa blebetanja;
živimo mi prvo čestitim životom,
a slobodu dajmo brbljivcima potom.

DORINA

Susetka Dafina i taj muž njen mali
zar o nama ne bi rđav sud već dali?
Svi, čije držanje smeh izmami veći,
prvi će rđavu reč o drugom reći.
Oni će vam vazda najbrže da zgrabe
i najmanje znake kakve veze slabe
i novosti o tom radosno da seju,
u vidu da ljudi verovati smeju;
postupke će tuđe već tako da boje,
da bi na taj način opravdali svoje;
i u želji da ih uporedo stave,
intrige će svoje naivnim da prave,
il' paziće da se kakva crta skine
sa te javne hule koju oni čine.

GOSPOĐA PERNEL

Sva ta razmišljanja ne vrede vam mnogo.

Orantin je život besprekoran strogo;
brige su joj nebu upravljene samo,
i ne mari svet što dolazi ovamo.

DORINA

Primer je izvrstan, dama je poštena!
Ona zbilja živi k'o ozbiljna žena.
Al' vreme je razlog te strogosti bolje,
i ona je mudra, ma da protiv volje.
Dok je privlačila srca mnogih ljudi,
za moći je svojom umela da žudi. .
Al' kad su joj oči ostale bez sjaja,
od sveta se, što je napušta, odvaja, ,
i nemoć usahljih draži ispod vela
mudrosti visoke sakriti bi htela.
To je stav koketa kojima je teže
kada vide kako udvarači beže;
pri tom bekstvu njenom nemiru se čini
da jedini spas još leži u vrlini.
Velika je strogost tih žena od reda:
ne propušta ništa, ali sve pregleda;
one gordo kore životne rugobe,
ne iz milosrđa, no iz neke zlobe,
ne trpeć' da drugi zadovoljstva ima
što su ih godine uskratile njima.

GOSPOĐA PERNEL

Te vilinske priče neka gode vama;
kod vas, snaho, govor uskraćen je nama,
jer da drugi vodi, to gospođa preči,
Al' najzad ja hoću da dođem do reči.
Moj sin ništa nije pametnije znao
no kad je tu smernu ličnost sebi zvao,
koju samo nebo ovamo nam šalje,
da vas skrene s puta vaše bludnje dalje,
koja nikad svoga ne podiže glasa,
sem kad čuti treba, radi vašeg spasa.
Te posete, gozbe, treba reći pravo,
zabave su što je izumeo đavo.
Tu ne čuste reč što za dušu prianja,
to su razonode, pesme, ćeretanja;
najbliži tu ima udeo najveći.
Tu se ogovara svaki drugi, treći;
i nežnom čoveku najzad buči glava
u takvome skupu gde je zbrka prava.
Za tili čas tu se okleveta neko;
i kako je skoro jedan doktor rek'o,
to je zbilja kula vavilonska, vraga,

gde se samo brblja bez konca i traga;
i da bi isprič'o sa sobom u vezi...
(Pokazujući Kleanta.)
Gospodin se, evo, počeo da kezi!
Za smejanje vaše tražite svoje lude,
i bez... Zbogom, snaho; sad kraj neka bu<
Volja da sam ovde upola je pala.
Pamtite kad noga bude mi tu stala.
(Udarajući šamar Flipoti.)
A vi, vi spavate, prodajete zjala!
Dobro ću vam uši protrijati, vala!
Hajd'mo, gade, hajd'mo.

POJAVA II

(Kleant, Dorina)

KLEANT

Ja se poći bojim,
da se opet ne bi sa svađama svojim
javila ta stara...

DORINA

Štetaje, svakako,
što ne čuje kada govorite tako:
rekla bi da ste vi starac; a inače
da godine njene još starost ne znače.

KLEANT

Ni za šta li plane na nas ova žena!
O, Tartifom svojim što je opijena!

DORINA

Prema sinu njenom sve je to još krasno,
za njega bi rekli: „Pa to je užasno!”
On je mudar primer u bunama dao,
uz vladara svoga odlučno je stao;
ali sad predstavlja prosto bedu pravu
otkad mu je Tartif zavrteo glavu.
Naziva ga bratom i, prepun milina,
više voli nego majku, ženu, sina.
Svaku svoju tajnu poverava njemu,
pri radu mu prst je Tartifov u svemu;
on ga pazi, grli; sumnjam da je neko
i dragani svojoj te nežnosti rek'o.
On u čelo stola pri ručku ga smesti;
srećan što taj može za šestoro jesti;
svako dobro parče pred njim mora biti,

podrigne li, kaže: „Bog neka vas štiti!”
Sasvim je lud post'o: on je heroj živi;
svuga ga citira, stalno mu se divi;
svaki gest je čudo po njegovom mnenju,
a svaka mu reč je ravna otkrovenju.
On što zna glupaka, i kog to veseli,
na sto ga načina opseniti želi;
njegovo lukavstvo na sve to računa;
sad da nas pretresa ima prava puna.
Svako treba da mu kao momak služi,
svakome on treba pouke da pruži;
strašna oka drži pridike nam svoje,
baca naše trake, koprene i boje.
Tu skoro je naš'o jedan rubac lepo
u „Žitiju svetih" i namah iscep'o,
tvrdeći nam da se grozan zločin pravi
kad se u stvar svetu stvar đavolska stavi.

POJAVA III

(Elmira, Marijana, Damis, Kleant, Dorina.)

ELMIRA

Pred vratima niste bili, blago vama,
da čujete govor što održa nama.
Videh muža, al' on rie pogleda, prođe.
Idem gore da ga sačekam kad dođe.

KLEANT

Čekaću ga ovde, neću da se bavim,
želeo bih samo da se s njim pozdravim.

DAMIS

Ljubav moje sestre pomenite vešto
Tartif se, izgleda, tu protivi nešto.
On je samo oca okrenuti mog'o,
a meni je do tog stalo vrlo mnogo.
Sestru i Vatera spaja ista snaga,
Al' mi sestra tog je prijatelja draga,
vi znate...

DORINA

Evo ga.

POJAVA IV

(Orgon, Kleant, Dorina)

ORGON

Ah! dobar dan, brate.

KLEANT

Izađoh, radostan što se već vraćate.

Izgledi od polja za sada su slabi.

ORGON

Dorina... vi, brate, strpite se, da bi,
ja vas molim, skin'o nespokojstvo ovo
i saznao šta je kod nas bilo novo.

Za ova dva dana, recite mi pravo,
je li sve u redu? jeste l' dobro, zdravo?

DORINA

Gospođu, prekjuče, groznica je prava
tresla, i baš jako bolela je glava.

ORGON

A Tartif?

DORINA

A Tartif? On je, blago meni,
zadrigao, krepak, svež, usta rumeni'.

ORGON

Jadan čovek!

DORINA

... Kad je za večeru sela,
ništa nije mogla dirnuti od jela,
toliko je glava nju bolela mnogo.

ORGON

A Tartif?

DORINA

On vam je večerati mog'o:
dve je jarebice smaz'o ovog puta,
pobožno, i pola seckanoga buta.

ORGON

Jadan čovek!

DORINA

... Svu noć zatim je provela
tako da ni trenut nije oči svela.
Vatre su je silno počele da more.
Mi smo kraj nje bili sve do same zore.

ORGON

A Tartif?

DORINA

E, on je prijatno zadrem'o,
od stola u svoju sobu preš'o nemo,
u toplu postelju legao po tome,
i do sutra mirno spavao, dabome.

ORGON

Jadan čovek!

DORINA

Mi smo svi mišljenja ista
bili, da krv pusti; ona, najzad, prista;
i tad olakšanje došlo je polako.

ORGON

A Tartif?

DORINA

Tartif je opet hrabar jako;
i braneći dušu protiv sviju zala,
da naknadi krv što gospođa je dala,
četir čaše vina ispi pri obedu.

ORGON

Jadan čovek!

DORINA

Sad je opet sve u redu.
Idem ga gospođi prva javim smesta
da nas njeno zdravlje brinuti ne presta.

POJAVA V

(Orgon, Kleant)

KLEANT

Ona vas u lice ismeva, u stvari.
Nimalo ne želim da vas to razjari,
al' ću jasno reći da je ja razumem.
Ta vaše uporstvo shvatiti ne umem.
Zar čoveku jednom taj nimbus da date
i da, rad njega, sve zaboravljate?
Iz bede je vaša kuća spasla njega,
a vi sad dospeste...

ORGON

Stoj, brate! Pre svega,
ne znate čoveka o kom to velite.

KLEANT

Ne znam ga, tako je, jer vi to želite.
Ali da se sazna za čoveka da li...

ORGON

Srećni biste bili kad biste ga znali,
vaš bi zanos za njim bivao sve veći.
To je čovek... čovek... čovek, prosto reći.
Ko mu reći sluša taj se miru preda,
na ceo svet kao na smetlište gleda.
Ja postajem drugi kada njega slušam,
on me uči da se sviju veza gnušam;
I trudim se da dušu svaka nežnost mine;
i da mi brat, dete il' žena premine,
za sve to me briga evo ovoliko!

KLEANT

Tu duševnost, zbilja, nije znao niko!

ORGON

He! da je i od vas k'o od mene gledan,
i vi biste bili prijatelj mu jedan.

Svagog dana smerno u crkvi je ček'o,
pa bi tu spram mene na kolena klek'o:
sav svet bi ga gled'o i zadivljen stao
usrdnom molitvom što je nebu slao;
da se bogu vine trudio se živo,
svaki čas bi zemlju pobožno celiv'o;
a kad ja izlazim, on me bržim hodom
sačeka kod vrata, nudi svetom vodom.
Njegov momak, isti k'o on, nije krio
ni šta on ispašta, niti šta je bio;
i ja ga darivah; ali jedan deo
on je uvek krišom, vratiti mi hteo.

„To je odveć mnogo, s usta mu se ote,
ja nisam dostojan tolike dobrote.”

A kad ja ne primim, onda deo celi
on na moje oči sirotinji deli.

Najzad je kod mene, putem božje volje,
i od toga doba sve je pošlo bolje.

On sve preduzima; čak, za ljubav meni,
posvećuje krajnju pažnju mojoj ženi;
kaže da je milo pogledati voli,
i to više njega nego mene boli.

Suviše je jaka ta revnosti žica;
za njega je samog greh kakva sitnica;
ni za šta se skoro može da najedi,
i samoga sebe nimalo ne štedi
što je pri molitvi morao da skine
jednu buvu koju ubi pun ljutine.

KLEANT

Sto mu muka! Brate, jeste li pri sebi?
Da se sa mnom, možda, šegačili ne bi?
S tim lakrdijama šta želite više? ...

ORGON

Vaš govor na neko bezverje miriše,
kojim vaša duša uvek malo luta;
a ja sam vam rek'o, valjda deset puta,
da će vam to samo doneti teškoće.

KLEANT

A šta opet, brate, vama slični hoć&
da svi budu slepci kao što su oni,
da se zdravi pogled k'o bezverje goni;
ko se praznoj pozi ne divi bez mere,

taj nema svetinja i taj nema vere.
Ostavite, tih se reči ja ne bojim;
ja znam šta govorim, i pred bogom stojim
Svet je već pretvorstva gled'o svakojaka;
ima lažno smernih k'o lažnli junaka;
i kako se ne zna šta te reči znače,
junaci su oni koji se junače;
bogougođnici, za kojima, kažu,
treba ići, neće da se prenemažu.
I šta! zar je vama najzad baš svejedno
il' pobožnost ili licemerstvo jedno?
Možete l' o njima govoriti slično,
lice k'o i masku priznavati lično,
posmatrati stvarnost kao i veštinu,
pomešati izgled i samu suštinu,
čoveka s prividom koji nam se javi,
ili lažan novac ceniti k'o pravi?
Ljudi su, većinom, čudnovate građe,
sa prirodom pravom niko ne izade;
za njih odveć uske razuma su međe,
svak, ma kakav bio, hoće da ih pređe;
a najlepša stvar se vrlo često prlja
kad se s njom pretera i u krajnost srlja.
Nek vam je taj savet tek uzgred namenjen.

ORGON

Da, vi ste, bez sumnje, doktor vrlo cenjen;
cela mudrost sveta u vama se slila,
vi ste znalac, prorok, prosvećena sila,
Katon našeg veka takav kao što ste,
a svi drugi ljudi budale su proste.

KLEANT

Nisam cenjen doktor, moj brate rođeni,
i sva mudrost nije skupljena u meni.
Ali ipak mogu, sa svim znanjem svojim,
istinито nešto od lažnog da dvojim.
I k'o što ne cenim nijednog junaka
više od čoveka kom je vera jaka,
tako mi još ništa odvratnije nije
od lepa što prosto licemersto krije;
od tih pobožnjaka i tih varalica
koji, bogomrska i pretvorna lica,
nekažnjeno ruše, radi svojih čudi,
ono što je čisto i sveto kod ljudi;
od onih što diišu pod interes stave,
od smernosti zariat, trgovinu prave;
i željt da časti, poverehja kupe

za tobožnji zanos i migove glupe.
Svi ti ljudi koji s neobičnim žarom
božjimptitemjurežašvojmšićaTom,
koji milostinju pro^ svakogdana,
a na dvoru traže život saitiostana,
što su svoje mane u zanos uvukli,
plahi su, neverni, osvetljivi, m'ukli,
i rušeći nekog pokrivaju drsko
interesom neba postupanje mrsko,
utoliko gori, što u svojoj strasti
oni dižu na nas oružje od časti
i, zahvalni krasno, u besu bez mere,
ubijaju žrtve svetim mačem vere.
Ti se karakteri lažni često jave;
al' poznati valja božje ljude prave.
I u našem veku videsmo ih, družo,
da k'o slavan primer mogu da posjuže.
Eto vam Aristan; eto Poliandar,
Oront, Alkidamas, Palidor, Klitandar.
Niko se tbn pravu neprotivirijiriom,
to nimalo nisu hvališe vrlinoni;
kod njih se ne vidi ta iiadmenost slepa,
njihova pobožnost čov,ečna je, lepa,
oni nas ne mofre uvek sa svih strana,
za njih je oholost osuda svih mana; ,
i, manuvši gordost reči koje straše,
postupcima svojim poprayljaju naše.
Na izgled zla nekog oni daju malo,
njima je do dobra dftigih uvek stalo;
spletke ne zavode nikad dušu njinu,
za lep život sviiju oni stalno brinu;
spram grešnika gnev ih ne zahvata ludi,
greh je samo ono što im mržnju budi,
nit' s revnošću krajnjom interese neba
brane više no što njemu samom treba.
Takve ljude volim, takav rad nam vredi,
eto vam primera za kojim se sledi.
Vaš ljubimac nije od takvoga kova,
njemu se ne može dati hvala ova.
Ali, lažnim sjajem obmanu ste stekli.
ORGON
Gospodine brate, jeste li sve rekli?
KLEANT
Da
ORGON (hoće da pođe.)
Sluga sam.

KLEANT

Samo još jednu reč, brate.
Manimo to. Vi ste Valeru, to znate,
da vam zet postane dali obećanje.

ORGON

Da.

KLEANT

Određićete i dan za venčanje.

ORGON

Jeste.

KLEANT

Što se svadba odlaže već dugo?

ORGON

Ne znam.

KLEANT

Da li nešto ne smišljate drugo?

ORGON

Možda.

KLEANT

Odrićete l' obećanje svoje?

ORGON

Ja to nisam rek'o.

KLEANT

Mislim ne postoje
smetnje da odluka mora da se menja.

ORGON

Pa...

KLEANT

Pa čemu, najzad, ta okolišenja?
Valer me je posl'o da vas pitam za to.

ORGON

Slava bogu!

KLEANT

I šta da mu kažem na to?

ORGON

Sve što vam se sviđa.

KLEANT

Ali treba znati
šta nameravate.

O.ORGON

Nameravam dati
što je bogu drago..

KLEANT

Govorimo čisto.

Ostaje li vaše obećanje isto?

ORGON

Zbogom.
KLEANT(sam)
Za ljubav tu opasnost se skriva.
Moram mu javiti šta se ovde zbiva.

DRUGI CIN

POJAVA I

(Orgon, Marijana)

ORGON

Marijana

MARIJANA

Oče!

ORGON

Hodi, s tobom želim

nasamo da budem.

MARIJANA

Štatražite?

ORGON, (zagledajući u jednu malu sobu.)

Velim,

ovde bi još neko slušali nas mog'o;

sobica je ova za to zgodna mnogo.

No, dobro je. — Ja sam gled'o Mafgaca,

U tebi pitomu dušu prvog dana,

I otadaljubav za tebe mi poče.

MARIJANA

Toj ljubavi mnogo ja dugujem, oče.

ORGON

Tako, kćeri; da je izgubila ne bi,

nek poslušnost ocu bude dužnost tebi.

MARIJANA

Za mene to davno najveća čast posta.

ORGON

A šta za Tartifa kažeš, našeg gosta?

MARIJANA

Koja?

ORGON

Ti. Al' smisli odgovor što bolji.

MARIJANA

Reći ću sve ono što vam je po volji.

(Dorina ulazi polako i staje iza Orgona, koji je ne vidi.)

ORGON

To je mudro. Dakle, reci, moja kćeri,
da visoka vrednost u njemu treperi;
da ti je drag i da sreća ti se pruža
da ga mojom željom dobiješ za muža.
No?

(Marijana, iznenađena, ustukne.)

MARIJANA

No?

ORGON

Pa šta je?

MARIJANA

Molim?

ORGON

Dakle, štaje?

MARIJANA

Ama,

da li čujem?

ORGON

Kako?

MARIJANA

Sta da kažem vama?

Ko mi je drag? Ko mi takvu sreću pruža
kad ga vašom željom dobijem za muža?

ORGON

Tartif.

MARIJANA

Baš on me se nimalo ne tiče.

I što me gonite na te lažne priče?

ORGON

Al' ja želim da to bude zbilja prava,
a dužnost je kćeri da se pokorava.

MARIJANA

Kako? vihoćete? ...

ORGON

Hoću s domom svojim,
preko toga braka, Tartifa da spojim.
On će ti muž biti, to svi neka znate;
a o vašoj želji...

P O J A V A II

(Dorina, Orgon, Marijana)

ORGON (primeti Dorinu.)

Šta se vi vrzmate?

Radoznalost vaša odviše je smela,
kada vas je, da tu slušate, dovela.

DORINA

Ja zaista ne znam kako se glas pron'o,
iz nekakve sumnje, il' ga slučaj don'o,
ali o toj svadbi načula sam gdešta,
no odmah sam rekla da je to koješta.

ORGON

Šta? neverovatno izgleda?

DORINA

Toliko,
da ni vama samom ne veruje niko.

ORGON

Naći ću načina da se uverite.

DORINA

Da, da, vi se samo sa nama šalite.

ORGON

Uskoro će sve to i da se oštvarl

DORINA

Priče!

ORGON

Ja nepričam izmišljene stvari.

DORINA

Gospodinu ocu ne verujte lako.

Šali se.

ORGON

Ja kažem...

DORINA

Kad radite tako,

ko veruje..

ORGON

Još će besnim da me stvore...

DORINA

No, pa verovaće! u tim po vas gore.
Zar on, gospodine, s izgledom mudraca,
s tom velikom bradom na licu, da baca
svaki razum i da hoće...

ORGON

Vi se, znate,
suviše intimno ovde ponašate,
što mi se nikako ne sviđa nit' volim.

DORINA

Govorimo mirno, gospodine, molim.
da l' se tom zaverom rugate? Sirota
kći vam nije pos'o za jednog bigota;

za druge dužnosti on treba da mari.
I Šta vam donosi ta veza, u stvari?
Za celim bogatstvom vašim šta se krije?
Da vam je zet prosjak? ...

ORGON

Ako bogat nije,
znajte da on živi u čestitoj bedi,
i da ga baš zato poštovati vredi.
Od svih veličina on je zato viši;
i svojih dobara on se rado liši,
jer nije brinuo za uspehe vajne
dok vezuje sebe za vrednosti trajne.
Al' mu moja pomoć mogućnosti stvara
da ponovo dođe do svojih dobara:
to je posed što se s pravom svuda slavi;
i takav kakav je, on je plemić pravi.

DORINA

Da, ali se samo, kada on to kaže,
ta taština malo s pobožnošću slaže.
Ko svetom životu želuznesenje
ne pominje desto ime i rođiije;
za smerno držanje pobožnosti svake
nezgodan je izliv ambicije take...
Al' da ćete biti mirni; dajte jemstvo;
uzmimo tu ličnost, ostavimo pkmstvo.
Zar ne osećate žalost, tugu neku
dajuć' takvu ćerku takvome čoveku?
Mislite li da P su te prirode skladne,
i na posledice takvih veza jadne?
U ljubavi čast se devojačka kvvari
kad ukusom njenim neko gospodari,
i želja da živi čestito, da znate,
zavisi od muža kojega joj date.
Ljudi koji svuda prst čelu prinesu
prave svoje žene takvim kakve jesli.
Jer zbilja je vrlo teška vernošt ova
naročitoim mužu naročiti kova;
a ko kćeri daje Čoveka bez cene'
odgovara nebu za grehove njene.
Mislite na bedu što vas može snaći.

ORGON

Za život ću kod nje uvek nauk naći!

DORINA

Volim čast vašu; za mene bol znači
kad se ma ko može s vama da šegaći.

ORGON

Vijošnećutite?

DORINA

Moja savest preza,
kad puštate da se stvara takva veza.

ORGON

Zmijo, hoće l' biti kraj tvom palacanju?

DORINA

Zar vi, smiren čovek, pa u gnevnom stanju?

ORGON

Na ta blebetanja sva mi se žuč muti,
i odlučno tražim od tebe: učuti!

DORINA

Dobro. Al' kad ćutim, ipak mislim na to.

ORGON

Misli, ako hoćeš; ali nemoj zato
govoriti meni...

(Okrećući se kćeri.)

ja sam putem svesnim,
k' o mudrac, sve dobro merio.

DORINA

Ja besnim
što moram da ćutim.
(Ućuti kad se on osvrne.)

ORGON

Ma da lutka muška
nije, Tartif ipak jeste...

DORINA

Lepa njuška...

ORGON

Čovek koji ipak, da ti nije mio
nikakav dar drugi...

DORINA

Zgoditak bi bio!
Niko ne bi, da sam ja na mestu njenu,
mog' o silom da me uzima za ženu,
i pokazala bih po svadbi, još kako,
da se žena ume osvetiti lako.
(Orgon se osvrne i posmatra je prekrštenih ruku)

ORGON

Dakle, što sam rek'o ti ne fermaš, je li?

DORINA

Ne govorim vama, pa šta biste hteli?

ORGON

Nego šta to radiš?

DORINA

Ja govorim sebi.

ORGON

Odlično. Pa zar joj svaki čovek ne bi,
k'o što ću ja sada, dobar šamar dao?

(Uzme stav čoveka koji hoće da je ošamari, a Dorina, čim je
ugleda, stoji pravo i ćuti.)

Na odluku moju nek ti nije žao,
kćeri. Čovek kog sam... izabrao tebi...

(Dorini.)

Ćutiš, a?

DORINA

Jer nemam šta da kažem sebi.

ORGON

Samo reću.

DORINA

Još mi nije na um pala.

ORGON

Ja te čekam.

DORINA

Kad bih ja bila budala:

ORGON

No, treba da slušaš, kćeri, moja mnenja,
i da u moj izbor imaš poverenja.

DORINA, bežeći.

Moja veza s takvim ne bi bila duga.

(On zamahne da je udari, i promaši.)

ORGON

Al' s tobom je, kćeri, uvek ova kuga,
sa kojom se ne bih mogao da družim.
Ja nisam u stanju ovde da produžim.
Taj govor me drski draži švakog maha,
i moram na vazduh, da dobijem daha.

P O J A V A III

(Dorina, Marijana)

DORINA

Jeste li vi jezik izgubili, kada
sva uloga vaša sad na mene pada?
Kad bezuman predlog jednako slušate,
a nijednom rečju otpora ne date?

MARIJANA

Tako strogom ocu šta sam reći mogla?

DORINA

Reč koja bi u toj nevolji pomogla.

MARIJANA

Šta?

DORINA

Da ljubav nije opšta i, pre svega,
da se venčavate rad sebe, ne njega;
a kad se vas tiče, treba da uviđa
da muž ima pravo vama da se sviđa;
i kad mu je Tartif drag, što priča svuda,
neka se slobodno za njega i uda.

MARIJANA

Vlast je oca takva nada mnom, priznajem
da mu nikad ne smem otpora da dajem.

DORINA

Ali razmislimo. I Valer te traži.
Voliš li ti njega, il' ne voliš? - kaži.

MARUANA

Ah! kako, Dorina, moja ljubav strada
kad me i to pitaš tako iznenada!
Zar ti nisam srce otvorila svoje,
i zar ne znaš dokle idu žudnje moje?

DORINA

Šta znam da l' je govor i od srca bio,
i da l' vam je ovaj prosilac baš mio.

MARIJANA

Tvoja sumnja bol je, Dorina, za mene;
nežnosti mi nisu bile prikrivene.

DORINA

Dakle, volite ga?

MARIJANA

Svom dušom i čisto.

DORINA

Izgleda, i on vas voli tako isto.

MARIJANA

Mislim.

DORINA

I oboje želite da skora
veridba vas spoji u braku?

MARIJANA

Van spora.

DORINA

Šta mislite s onim drugjm što vam nude?

MARIJANA

Ako me prisile, da mi to smrt bude.

DORINA

Odlično: ko bi se tog mog'o da seti!
Da biste se spasli, vi ćete umreti.

Lek je izvanredan. Da čovek poludi,
kad i tako nešto još čuje od ljudi!

MARIJANA

Zaboga, Dorina, ti si puna jeda,
i ti nemaš smisla za tud jad, izgleda.

DORINA

Ne, ja nemam smisla za brbljanja sušta
i kad neko, k'o vi, u borbi popušta.

MARIJANA

Šta ćeš, kad me patnje kukavicom čine.

DORINA

Al' ljubav u srcu zahteva čvrstine.

MARIJANA

Zar se ja ne branim da me ne odvuku
od Valera, a on - prekrštenih ruku!

DORINA

Šta? Zar što je neko tvrdoglavac, koji
pred Tartifom svojim sav zaluden stoji,
i što brak propada zbog takvoga oca,
zar je to krivica vašeg prosioca?

MARIJANA

Al' kad ga odbijem, glasan prezir kažem,
hoću li tim ljubav srca da dokažem?
Mogu P zbog nje, ma da u meni treperi,
baciti stid žene i dužnosti kćeri?
Hoćeš li da dušu pred svetom izlažem? .

DORINA

Ne, ne, ništa neću. Ja hoću da kažem
da ste Tartifova, da bi greška jaka
bila skretati vas od takvoga braka.
S kakvim pravom mogu ja biti protivna?
Prilika je sama po sebi već divna.
Taj gospodin Tartif, o, pa to je neko;
taj gospodin Tartif nije, svak bi rek'o,
balavac što ne zna ni da se usekne;
čast je kad njegovu ime žena stekne;
od celog je sveta već slavom nagrađen;
plemić po poreklu, telom dobro graden,
s ustima crvenim, licem kao ruža:
srećni ćete biti pored takvog muža.

MARIJANA

Gospode!

DORINA

Kakva vas radost samo čeka
kad vas vide ženom tog divnog čoveka!

MARIJANA

Oh, stani, mani se razgovora taka,
ukaži mi pomoć protiv toga braka.
Gotova samna sve, predajem se tebi.

MARIJANA

Ako mi se i taj jad nanese kleti,
kažem ti, Dorina, bolje je umreti.

DORINA

Ne uzbuđujte se. Još postoji mera
da se sve to spreči... Al' evo Valera.

POJAVA IV

(Valer, Marijana, Dorina)

VALER

Nenadno, gospodo, jedan se glas razn'o,
bez sumnje lep, ali koji sam sad sazn'o.

MARIJANA

Šta?

VALER

Da polazite za Tartifa.

MARIJANA

Prava

istina je da to otac namerava.

VALER

Vašotac, gospodo...

MARIJANA

Da, on bi to hteo;

njegova je mis'o, njegov predlog ceo.

VALER

Je li to ozbiljno?

MARIJANA

Jeste, na reč časnu.

Za taj brak je volju izjavio jasnu.

VALER

A vi lično šta ste rešili o tome,
gospodo?

MARIJANA

To ne znam.

VALER

Pošteno, dabome.

Ne znate?

MARIJANA

Ne.

VALER

Ne?

MARIJANA

Što mi savet ne date?

VALER

Moj savet je da se za njega udate.

MARIJANA

Zar je to vaš savet?

VALER

Da.

MARIJANA

Zbilja?

VALER

Dakako

Sjajan izbor nije odbaciti lako.

MARIJANA

Lepo, gospodine, primam savet tada.

VALER

To vas, mislim, neće stati mnogo jada.

MARIJANA

Koliko i onog što mi ga je dao.

VALER

Dao sam ga da vam ne bi bilo žao.

MARIJANA

Ja ga primam, jer vam to bez sumnje godi.

DORINA, (za sebe).

Šta li će iz svega toga da se rodi?

VALER

Da li se to ljubav, il' obmana zove,

kadvi...

MARIJANA

Ostavimo razgovore ove.

Slobodno ste rekli šta treba da bude:

da primim supruga kojega mi nude.

Uradiću tako, i to mi je zavet,

pošto mi vi daste spasonosan savet.

VALER

Ne pravdajte sebe namerama mojim.

Bili ste već spremni s odlukama svojim;

sad ste izgovora lakog se domogli,

da biste reč datu pogaziti mogli.

MARIJANA

No, tako je.

VALER

Jeste; a kod vas, k'o žene,

prava ljubav nije ni bila za mene.

MARIJANA

Vaj neka vam i ta mis'o bude prosta!

VALER

Da; al duša koja uvredenom posta,

izjavu vam, možda, pretekla je malo;

a ja znam šta radim i šta mi je stalo.

MARUANA

Ne sumnjam; zasluga što potstaći može ljubav...

VALER

Manimo se zasluga, moj bože:
moje su neznatne, vaše mnogo veće.
Možda ću kod druge biti bolje sreće;
i znam koja duša bez srama će moći
naknadu mi dati u mojoj samoći.

MARIJANA

Vaš gubitak, zbilja, nije velik tako;
utehu za njega naći ćete lako.

VALER

Činiću, verujte što mi je u vlasti.
Tud zaborav srca pitanje je časti.
I mi treba sve da zaboravu damo,
ako ne potpuno, bar donekle samo.
Jer kad nas napušta neko, nije l' stidno
da za njega ljubav pokažemo vidno?

MARIJANA

Osećanje takvo treba da se ceni.

VALER

I svako ga s pravom treba da primeni
Ili biste hteli da mi dušom gori
vazda za vas plamen ljubavi što mori,
u rukama tuđim da vas lično gledam
a da nikom srce što nećete ne dam?

MARIJANA

Naprotiv: ko tako govori taj greš;
nek se sve po vašoj želji što pre reši.

VALER

Tako?

MARIJANA

Da.

VALER

Dosta je s draženjem sve boljim
iz ovih ću stopa da vas zadovoljim.
(Korakne da pođe i vraća se.)

MARIJANA

Sasvim.

VALER

Setite se: na krajnos i ove
vi ste ta što htete da me izazove.

MARIJANA

Jest.

VALER

I za sve na šta rešim se po tome
uzimam vaš primer.

MARIJANA

Moj primer, dabome.

VALER

Spreman sam već da vas uslužim, nek znate.

MARIJANA

Tim bolje.

VALER

Poslednji put me sad gledate.

MARIJANA

U dobar čas.

VALER

Kako?

(Polazi, ali došavši do vrata, okrene se.)

MARIJANA

No?

VALER

Dal' me zovete?

MARIJANA

Ja? Sanjate.

VALER

Dobro. Idem sve do mete.

Zbogom, gospo.

MARIJANA

Zbogom.

DORINA

Meni se sve čini

da gubite svaki razum u ljutini.

Pustila sam da se vaša srca glože,

da vidim dokle se doterati može.

He, senjor Valeru!

(Hvata ga za ruku, a on se tobož jako opire.)

VALER

Šta hoćeš, Dorina?

DORINA

Hodite.

VALER

Ne mogu, prepun sam gorčina.

Ne skreći me s puta koji ona htede.

DORINA

Stan'te.

VALER

Stvar se mora na kraj da izvede.

DORINA

Ah!

MARIJANA

Prisustvom svojim ja ga na gnev gonim.

Najbolje je da se odavde već sklonim.

DORINA (ostavlja Valera i potrči
Marijani.)

Vratite se. Kuda?

MARIJANA

Mani me.

DORINA

Ovamo.

MARIJANA

Zalud me Dorina, zadržavaš samo.

VALER

Kad me gleda, padne na oči joj tama.

Najbolje je poći; nek ostane sama.

DORINA (ostavlja Marijanu, Valeru.)

Opet? Da F sam đavo u vas uš'o nije!

Oboje ovamo, man'te lakrdije.

(Privuče ih jedno drugom.)

VALER

Ali, šta ti misliš?

MARIJANA

Šta bi stvarno htela?

DORINA

Da vas smirim, da bih spasu vas dovela.

Jeste l' u toj svađi postali maniti?

VALER

Šta mi je sve rekla to si čula i ti?

DORINA

Zar ste ljudi da vas srdžba uzme glupa?

MARIJANA

Da l' ti vide kako on sa mnom postupa?

DORINA

Gluposti s dve strane. Celim bićem svojim

ona na vas misli, — ja vam dobra stojim.

On za vas jedino ima želje prave

da vam muž postane, — evo moje glave.

MARIJANA

Pa zašto mi onda takav savet daje?

VALER

Zašto mi takvo pitanje zadaje?

DORINA

Oboje ste ljudi. Izmir'te se, hajd'te!

Dajte mku!

VALER (dajući ruku Dorini.)

Šta ćeš?

DORINA

I vi svoju, dajte.

MARUANA, dajući takođe ruku.

Zašto?

DORINA

Da se jedno drugome predate,

jer vi se volite više no što znate.

VALER

Ono što činite nek vam nije mučno,

i nemojte ljude posmatrati žučno.

(Marijana pogleda Valera i osmehne se.)

DORINA

Svi su ljubavnici, pravo reći, lude.

VALER

Zar ne treba da mi na vas žao bude?

Niste li zli, kad se, eto, radujete

što mi uvredljive stvari reći smete?

MARIJANA

A zar niste čovek nezahvalan, kada...

DORINA

Ostavite sve te rasprave zasada.

Starajmo se da se bar taj brak omete.

MARIJANA

Al' na koji način da to izvedete?

DORINA

Na razne načine, kad se toga tiče.

Vaš se otac šali, to su samo priče.

Gledajte u njemu da se stvori vera

da vi niste protiv njegovoga smera,

da bi onda, kad se opasnost ukaže,

taj brak mog'o da se što duže odlaže.

Kad smo vešti, vreme sve najbolje leći.

Jednom će vas bolest nekakva da spreči

što će vas napasti sasvim iznenada;

drugi put nek vama zla slutnja ovlada,

jer ste ogledalo razbili, il' zato

što ste sreli mrtve, il' sanjali blato.

Najzad, ne mogu vas brakom, k'o što znate,

vezati dok svoje „da'l vi ne date.

Al' najbolje biće, mišljenje je moje,

da nikad ne vide zajedno vas dvoje.

(Valeru.)

Idite, vrbujte prisne kako znate,

da biste dobili ono što čekate.

Mi ćemo podstaći njegovoga brata,

gledati u naše kolo da se hvata
i mama Elmira. Zbogom.

VALER (Marijani.)

Jeste; ama,
najveća mi nada uvek je u vama.

MARIJANA (Valeru.)

Ne znam da l' će volja očeva se sviti
al' znam da ću samo Valerova biti.

VALER

Kako sam sad srećan! I kada bih smeo...

DORINA

Ah! brbljali biste po božji dan ceo.

No, idite, kažem.

VALER (Vraćajući se.)

Al'...

DORINA

Pričate samo!

Odlazite odmah tamo; vi ovamo.

(Gura s leđa jedno i drugo.)

TREĆI ČIN

POJAVA I

(Damis, Dorina)

DAMIS

Neka mi grom život već jedanput smlavi.

kada svak od mene propalicu pravi!

Nikakav me ugled ni moć sprečiti neće

da izvršim neko ludo preduzeće!

DORINA

Preklinjem vas lepo, gnev svoj obuzdajte:

vaš otac govori prostodušno, znajte.

Al' ne izvrši se sve što smisli neko,

naum je od dela još vrlo daleko.

DAMIS

Treba na put smeru te lude da stanem,

i da mu na uvo dve-tri reči šanem.

DORINA

Tiho! Protiv tog što on i otac gradi

pustite vi svoju maćehu da radi.

Ona na Tartifa ima uticaja;

sve što ona kaže, on rado usvaja.

Možda za nju ima i nežnosti veće.
Neka bi bog dao! Kamo lepe sreće!
Sad baš treba da se sastanu njih dvoje:
da ona proverí kako stvari stoje,
da sazna šta misli, da ga upozori
kakva bi se gužva tim mogla da stvori,
ako on na ovaj brak nade polaže.
On je na molitvi, sluga mi to kaže,
al' mi reče da će sad sići ovamo.
Vi idite da ga ja sačekam samo.

DAMIS

Pa ja mogu biti prisutan tom veću.

DORINA

Treba da su sami.

DAMIS

Ništa reći neću.

DORINA

E, da! Zna se da ste ubojica stari,
a to je dovoljno da se sve pokvari.

Izlaz'te.

DAMIS

Ne: biću miran, da vidite.

DORINA

Kako ste nesosni! Evo ga. Idite.

P O J A V A II

(Tartif, Loran, Dorina)

TARTIF (primetivši Dorinu.)

Lorane, stegni mi bič oko kostreti,
i moli se bogu neka te prosveti.

Traže li me, reci odoh kazamatu,
da sužnjima delim milostinju datu.

DORINA

Kakva razmetanja licemerstvom golim!

TARTIF

Šta želite?

DORINA

Da vam javim...

TARTIF (izvlačeći iz džepa maramicu.)

Ali, molim

hoću prvo da vam ovaj rubac predam.

DORINA

Zašto?

TARTIF

Pa pokrijte grudi koje gledam.
Ti predmeti mogu dušu da sablazne,
i da izazovu grešne misli razne.

DORINA

A vi podležete iskušenju, znači,
i žena vam čula baš jako privlači?
Šta vas draži, to još ne znam, hvala bogu;
moja čula nisu pohlepna, i mogu
gledati vas golog od glave do pete,
pa da me tim ništa ne izazovete.

TARTIF

Molim vas da reči umirite malo,
inače mi nije do govora stalo.

v

DORINA

Ne, prisustvom svojim neću da vas mučim;
imam samo kratko da vam isporučim:
Gospođa dolazi ovamo, da znate,
i moli vas da je nešto saslušate.

TARTIF

E! Veoma rado.

DORINA (za sebe.)

Gle omekš'o zdravo!

Vere mi, što rekoh, imala sam pravo.

TARTIF

Hoće l' skoro doći?

DORINA

Čujem korak dame.

Da, ona je lično. Ostavljam vas same.

P O J A V A III

(Elmira, Tartif)

TARTIF

Nek svevišnji vazda, kroz svemilost celu,
podari vam zdravlja i duši i telu;
nek vam blagoslovi dane, kako želi
najniži kog ljubav njegova veseli.

ELMIRA

Velika vam hvala za pobožne želje.

Al', da nam je lepše, uzmimo fotelje.

TARTIF

Je li vam sad dobro, kada bolest presta?

ELMIRA

Da; i groznica je iščilela smesta.

TARTIF

Molitve mi nisu, znam, koliko treba
zaslužne za ovu milost višnjeg neba;
al' ma kad da sam ih dobrom bogu slao,
u njima sam vaše zdravlje pominjao.

ELMIRA

Vamaje do moga dobra jako stalo.

TARTIF

Radi vašeg zdravlja sve je to još malo;
rad njega bih prist'o da moje uzmete.

ELMIRA

S hrišćanskom dobrotom vi preterujete,
i ja sam vam za to obavezna mnogo.

TARTIF

Za vas bih još više žrtvovati mog'o.

ELMIRA

Imani s vama dve-tri u četiri oka:
milo mi je što smo ovde bez svedoka.

TARTIF

O, gospođo, ja sam očaran veoma
što sam sšm sa vama usred ovog doma;
od boga sam ovaj trenut očekiv'o,
a on mi ga, evo, tek sada dariv'o.

ELMIRA

Poseta mi od vas malo reči traži,
al' srdačnih čistih, bez imalo laži.

TARTIF

I ja sšm, zahvalan, želim tako isto,
da vam sad otvorim srce svoje čisto;
i ja vam se kunem da moje ljutine,
zbog poseta što vam tol'ki ljudi čine,
nikakvu baš mržnju naspram vas ne znače,
no, naprotiv, žudnje koje me privlače
vama, čisto...

ELMIRA

I ja delim isto mnenje,
to su vaše brige za moje spasenje.

TARTIF (steže joj vrh prstiju.)

Bez sumnje, gospođo. Ljubav mi je taka...

ELMIRA

Jako me stežete!

TARTIF

Ah! Ljubav je jaka.

Nikada vam drugih ne poželeh muka,

i jabihradije...

(stavijoj ruku nakoleno.)

ELMIRA

Šta će vam tu ruka?

TARTIF

Dodirnuh haljinu vašu, tako meku.

ELMIRA

Ostavite, imam tugaljivost neku.

(Odmiče svoju stolicu, a on svoju pribl

TARTIF

bože moj! kako su čudan rad te čipke!

S kol'ko se veštine izrađuju gipke;x

nikad se za tako nešto nije znalo.

ELMIRA

Tako je. Pređimo sada na stvar malo.

Kažu, muž mi gazi obaveze date,

i daje vam ćerku. Šta vi o tom znate?

TARTIF

Pominj'o je nešto; ali, pravo reći,

to nije put koji vodi mojoj sreći.

Na drugoj su strani čudnovate draži

koje moja duša ushićena traži.

ELMIRA

Ne marite zemlju, niti stvari njene.

TARTIF

Moje srce nije, gospođo, od stene.

ELMIRA

Mislim da sve vaše želje nebu teže,

i da vas baš ništa zemaljsko ne veže.

TARTIF

Ljubav za večite lepote u duši

svu zemaljsku ljubav u nama ne guši;

naša čula može lako da očara

savršeno delo koje nebo stvara.

Vaše sjajno biće s njegovim se slaže;

ono svoja čuda u vama izlaže,

i raspe vam licem sve lepote skrite,

što oči opsene, a srca ushite;

i ja vas ne gledam, savršeni stvore,

a da se ne divini onom tvorcu gore,

nit' bi spram vas ljubav bila mi tolika,

da mi niste eto, najvernija slika.

S početka sam sumnj'o da ta ljubav žarka

nije možda samo nečastivog varka;

srce htede da vam od očiju beži

k'o od brane spasu, što na putu leži.

Al' najzad uvideh, o lepoto dragar
da ta strast ne mora biti delo vraga,
i da je ja mogu sa stidom da spojim;
i tad se predadoh nežnostima svojim.
Od mene je smelo, ja rado priznajen
što se usuđujem da vam srce dajem;
al' u vašu blagost gledaju sve težnje
moje, — ne u slabe snage moje čežnje;
u vama je moja nada, savršenstvo
dobra, i spokojstvo, jad ili blaženstvo;
u vama mi duša svog sudiju vidi:
biću srećan, jadan, ako vam se sviđi.

ELMIRA

Izjava je vaša galantna bez mane,
al' ona je malo čudna s druge strane.
Zar ne treba bolje da naoružate
svoje srce, mesta razumu da date?
Jedan bogomoljac...

TARTIF

Ah, zar tako dovek?
Bogomoljac jesam, al' ne manje čbvek.
I kad gledam vaše božanstvene draži,
srce se predaje i razlog ne traži.
Znam da takav govor čudan biti može,
al' najzad ja nisam anđeo, moj bože;
i kad me krivite za ispovest moju,
ljutite se prvo na privlačnost svoju.
Čim joj vanprirodan sjaj mogoh da gledž
morao sam ceo vama da se predam;
božanska milošta što vam okom gori
skršila je otpor srca što se bori,
pobedila brzo post, molitve, suze,
i sve moje težnje za vašu draž uze.
Uzdah moj i pogled svedočiše sve to,
a sad sve i glasom potvrđujem, eto.
Ako vam dobroti mala je tegoba
gledati jad svoga nedostojnog roba,
i ako se, radi milosrđa sušta,
i utehe treba do mene da spušta,
onda za vas imam, o divota sliko,
odanosti koju ne poznaje niko.
Vaša čast kraj mene zaštićena stoji,
s moje strane nema ničeg da se boji.
Ti dvorani, čije žene ljubav leči,
burni su na delu, a slabi na reči;
uspesima svojim ti se vazda diče;

kod njih nije ljubav, ako nema priče;
njihov brbljiv jezik, što se svuda javlja,
sramotu na oltar njenog srca stavlja.
Mi smo ljudi čija strast, ma kako sjajna,
zaklonjena stoji, i ostaje tajna;
briga za naš ugled što se teško stvara
voljenome biću za sve odgovara;
ona koja nama bude srce dala
ima slast bez straha, ljubav bez skandala.

ELMIRA

Ja vas slušam, ali rečitost vam krasna
za mene je samo delimično jasna.
Nije li vas strah da bih mogla mužu kratko
dostaviti vaše udvaranje slatko,
i da on, kad vidi pravo stanje stvari,
može prijateljstvo s vama da pokvari?

TARTIF

Ja znam da ste dobri i da niste skloni
da me vaša volja za tu smelost goni,
da praštate meni slabost sviju ljudi,
i taj strasan izliv neželjenih žudi,
da shvatite, videć' sebe, i bez besa,
da mi nismo slepi i da smo od meša.

ELMIRA

Drugi drukče možda to shvataju, ali
ja ne želim da se na mene ko žali.
Mužu neću ništa reći o tom, tešto!
Ali za to i ja od vas tražim nešto:
to je da iskreno, bez svake šikane,
ubrzate brak Valera, Marijane,
da se odreknete nepravde što znade
da na tuđe dobro gaji vaše riade.

P O J A V A I V

(Damis, Elmira, Tartif)

DAMIS (izlazeći iz malog kabineta
u koji se povukao)

Ne, gospođo, neka svi to čuju smesta
Ja sam, skriven, čuo sve sa ovog rnest
Izgleda mi da me samo nebo vodi
da smrvim zločinca što mi samo škod
da mu se osvetim za svu podlost mrsl
za to nevaljalstvo i bezočnost drsku,
da otvorim oči ocu neka gleda

nitkova što želi da vam srce preda.

ELMIRA

Ne, Damise: neka sam mudriji bude,
nek zasluži dobra koja mu se nude.
Pošto to obećah, ostav'te me samu.
Moja narav nije da pravim galamu.
Ta žena se smeje na gluposti ove '
i neće svog muža tim da izazove.

DAMIS

Možda za to znate i razloge jače,
al' ja imam svoje, da radim drugače.
Jer štedeti njega poruga je prosta;
taj besramni ponos podlaštva je dosta
pravednu mi mržnju potiskiv'o, tuk'o,
dosta je rasula i naš dom uvuk'o
dugo lupež znade mog oca da vodi,
Valerovoj težnji i mojoj da škodi.
Treba da se otac tog gada otresa,
a zgodan mi način dolazi s nebesa.
Ja sam im zahvalan za priliku ovu;
ako je propustim, neću naći novu;
i neka mi uzmu nju načinom istim,
kad je držim, ali njom se ne koristim.

ELMIRA

Dami.se...

DAMIS

Radiću po sopstvenom mnenju,
a moja je duša sad u ushićenju;
i vaše mi reći ne služe baš ničem
kad želite da se osvete odričem.
I, bez daljeg, ja ću konac stvari znati
i zadovoljenje pravo sebi dati.

POJAVA V

(Orgon, Damis, Tartif, Elmira)

DAMIS

U čas dolaska vam, oče, sad se radi
O vesti koja će da vas iznenadi.
Svako vaše dobro lepo vam se vraća,
I gospodin divno vašu ljubav plaća;
njegova odanost, u svojoj lepoti,
ide dotle da vas on sada sramoti;
zatekoh ga gde se pred gospođom trudi^

da bi je zaveo putem grešne žudi.
Po prirodi svojoj, ona plaha nije
i htela je da to pošto-poto skrije;
ja ne trpim ovo postupanje nisko
i ćutanje, mislim, uvredi je blisko.

ELMIRA

Da, ja smatram da se usluga ne pruža
kad predlozi prazni remete mir muža;
da opasnost za čast nije na toj strani,
i da je dovoljno kad se žena brani.
Vi, Damise nikad ne biste to rekli,
da ste kad u mene poverenja stekli.

P O J A V A VI

(Orgon, Damis, Tartif)

ORGON

Gospode! je l' zbilja to što čujem jadan?

TARTIF

Jeste, brate, ja sam zao, rđav, gadaii,
ja sam bedni grešnik kom je razvrat
najgori zločinac što je ikad bio;
svaki me trenutak mog života prlja,
moj je život hrpa grehova i mrlja;
i ja vidim da je ovo kazna neba
kojom mene jednom uništiti treba.
Ma za kakav prestup neka me obede,
zamene nikakve odbrane ne vrede.
Verujte što kažu, gnev svoj oružajte,
iz kuće me svoje izbaciti dajte:
ja nemani na duši tolike sramote,
da nisam zaslužan i veće strahote.

ORGON, sinu.

Izdajniče, hoćeš, kad tu laž podvlačiš,
čistotu njegove vrline da smračiš?

DAMIS

Šta? Tobožnja blagost lukavstva zar muti
vaš sud i poriče...

ORGON

Kugo kleta, ćuti!

TARTIF

Ah! ostav'te, njega kriviti ne smete,
i bolje će biti da mu vemjete.
Što milostiv biti za ovakvu neman?

Znate li sve ono na šta sam ja spreman?
Zar me ne cenite. brate, samo spolja,
i zato mislite da sam ličnost bolja?
Ne, ne, jer vas vara ta prividnost kleta,
a ja sam, vaj! gori no što sam kod sveta;
svi me, eto, drže za čoveka časna,
a ne vredim ništa - istina je jasna.

(Obraća se Damisu.)

Da, sine kažite otvorena lica
da sam hulja, lupež, protuva, ubica;
neka se i gorim nečim optužujem,
odricati neću, ja to zaslužujem;
i klečeći hoću da trpim sve ine
pogrde k'o kaznu za svoje zločine
ORGON, Tartifu.

To je odveć.

(Sinu)

Da l' se tvoje srce kaje,
zlikovče?

DAMIS

Ta reč vas opet vara, šta je?

ORGON, (sinu)

Ućuti, skitnico.

(Tartifu.)

Ustanite, brate.

(Sinu.)

Huljo!

DAMIS

Može...

ORGON

Ćuti.

DAMIS

Kako da se shvate.

ORGON

Još jednu reč samo - prebiću ti ruke.

TARTIF

Brate moj, ostav'te tu srđbu i muke.

Radije ja primam svako zlo na sebe,
no da njega neko zbog mene ogrebe.

ORGON (sinu.)

Ah, nezahvalniče!

TARTIF

Ostav'te ga. Ako
treba, evo klečim.

ORGON, Tartifu.

Ne šal' te se tako.

(Sinu.)

Vidi, huljo.

DAMIS

Šta...

ORGON

Mir.

DAMIS

Kako?

ORGON

Kažem: mirno.

Znam ja u koji sam živac tebe dirn'o.

Svi ga vi mrzite; na istoj su strani,

vidim, žena, deca i sluge svrstani;

besramno se služe svim što je moguće

da tu smernu ličnost odvoje od kuće.

Al' kol'ko su oni u gonjenu brži.

ja tim više hoću da se on zadrži;

požuriću da mu dam ćerku za ženu

i tu porodicu svladam naduvenu.

DAMIS

A, na prinudan se brak tu dakle misli?

ORGON

Još večeras, lolo, pa makar vi svisli.

Ja prkosim svima; pokazaću vazda

ko ima da sluša, a ko je tu gazda.

Hajde, odmah, ovde, proždrljivče holi,

na kolena pred njim i oproštaj moli.

DAMIS

Ko, ja? tog lopova što sa podvalama...

ORGON

Opireš se, je li, ijoš s uvređama?

(Tartifu.)

Batinu! batinu! Ne zadržavajte!

(Sinu.)

No, iz moje kuće smesta se tornjajte,

i ne misli da mi vratiš se ma kada.

DAMIS

Dobro, idem, ali...

ORGON

Brže idi sada.

Imanje ti neću u nasleđe dati,

a neka te uz to moja kletva prati.

POJAVA VII

Orgon, Tartif

ORGON

Uvrediti tako jednu ličnost svetu!

TARTIF

Oprosti mu, bože, za svu ovu štetu!

(Orgonu.)

Da znate kako mi svaka radost trne,
kada žele da me pred bratom oerne...

ORCON

Avaj!

TARTIF

Sama mis'o na nepravde ove
u duši mi tešku patnju izazove...

Užas od tog... Srce steže; k'o da neću
ni reč da izustim, i mislim umreću

ORGON (trči, sav u suzama, ka vratima
kroz koja je istrčao.)

IJOIO, hoću opet milost da ti vratim
i rukom te svojom neću da premlatim.

Stišajte se, brate ne budite tužni.

TARTIF

Nek se svrše ovi razgovori ružni.

Vidim da sam uzrok nemiru vanrednom,
i vreme je da se uklonim već jednom.

ORGON

Kako?

TARTIF

Mene mrze; svi se, vidim, trude
da u vama sumnju spram mene pobude.

ORGON

Šta marim? Slušam li ja kada vas tuže?

TARTIF

Oni će, bez sumnje, svoj rad da produže;
i dostave, koje sad odbacujete,
mogu jednom biti u obzir uzete.

ORGON

Ne, nikada, brate.

TARTIF

Ah, sa svoje strane
žena može lako muža da obmane.

ORGON

Ne, ne.

TARTIF

Pustite me. Kada mene nema,
ne postoji razlog da se napad sprema.

ORGON

Ne, vi ostajete: jer ja tako hoću.

TARTIF

Treba dakle ići u mrtvu samoću.

Al' želite li...

ORGON

Ah!

TARTIF

Nek bude: ustupam.

Ja znam i kako ću tada da postupam.

Čast je nežna, naše bratstvo mi nalaže
da se smutnji ili sumnji ne izlaže.

Od supruge vaše dobro ću se kriti...

ORGON

Ne, uprkos svima s njome ćete biti.

Da taj svet najedim, to mi se baš sviđa,

i ja hoću da vas uvek s njome viđa.

To nije sve. Jer, za inat nada njini',

vi ćete mi biti naslednik jedini.

Sada idem da vam sve svoje imanje
uredno ostavim kao zaveštanje.

Prijatelj i zet mi, mislim, više vredi

no kad su sin, žena il' mati po sredi.

Primate li ovo što vam se predlaže?

TARTIF

Nek je sve onako kako Gospod kaže.

ORGON

Jadan čovek! Brzo, nek se sve izvede
pismeno, a zavist neka sebe jede!

ČETVRTI ČIN

POJAVA I

(Kleant, Tartif)

KLEANT

Da, glas o tom već po celom društvu kruži,

a iskršli skandal na čast vam ne služi;

i ja sam vas zgodno, gospodine, sreo

da vam kratko kažem svoj utisak ceo.

Šta je tu u stvari raspravljati neću,

al' najgori slučaj u obzir uzeću.

Rec'te da je Damis postupio krivo

i da vas je za sve lažno optuživ'o:
zar hrišćanin pravi uvrede ne prašta
i želi da drugi osvetu ispašta?
Zar smete trpeti da sin, zbog te svađe,
mora da iz kuće svog oca izade?
Reći ću vam i to, istina je prava,
da se svako živi na taj čin zgranjava;
ako me slušate, vi to utišajte,
i ta stvar do kraja da ode, ne dajte;
gnev svoj prinesite na žrtvenik bogu,
a sinu i ocu povratite slogu.

TARTIF

Vaj! Od svega srca ja bih sve to dao;
ja spram njega nisam, gospodine, zao;
ja mu praštam, ja ga ni za šta ne ružim,
i voljan sam da mu što bolje poslužim.
No da T će se time volji neba prići?
Ako se on vrati, ja moram otići.
Posle tog iiapada, u neku bi mku
opštenje međ' nama predstavljalo bruku.
Svakome bi pala bog zna kakva mis'o,
meni bi se čisti račtin tu pripis'o;
svi bi rekli da se ja osećam krivim
i da s njim tobože prijateljski živim;
da ga se ja bojim, da ga mazim čisto,
da bi on nekako na ćutanje prist'o.

KLEANT

Sumnjivo je vaše opravdanje svako,
razlozi su vaši nategnuti jako.
Što se vi brinete za interes neba?
Zar njemu, za kaznu, naša pomoć treba?
Ostav'te vi nebo, nek se samo sveti,
a vaš trud neka se praštanju posveti.
Na sudove Ijudske gledati ne smete,
ako naredbama neba sledujete.
II' će slaba korist od mišljenja glasna
da nam spreči slavu postupanja časna?
Ne, ne, nek nas uvek vode božji puti,
i neka nam ništa drugo duh ne muti.

TARTIF

Rek'o sam već da mu ja opraštam rado:
to nebo zahteva, i ja mu to dado';
ali posle bruke, što će svuda pući,
nebo ne zahteva da sam s njim u kući.

KLEANT

A da P nebo traži da slušate ono

što je čisti prkos jednog oca don'o,
da primite dobro što vam je on dav'o,
na koje ne smete polagati pravo?

TARTIF

Svi koji me znaju verovati neće
da me u tom neka lična korist kreće.
Meni slabo vrede dobra celog sveta;
njihov varljiv sjaj mi očima ne smeta;
i ako sam rešen da primim dar ceo,
što mi njegov otac pokloniti hteo,
to je stoga što bi dobro, bez po muke,
moglo brzo pasti u rđave ruke;
što bi došli ljudi što, gledajuć' sebe,
žele da ga samo na zlo upotrebe,
ali ne bnako kako ja to mogu:
na dobro bližnjima i na slavu bogu.

KLEANT

Bolje da su svi ti obziri vam pali,
no naslednik pravi da se na vas žali;
nek on bude, a vas brige da ne pletu,
sopstvenik svog dobra na sopstvenu štetu;
i bolje je da ga upropasti, druže,
nego da vas lično za otmicu tuže.
Čudim se upravo da ste mogli lako
prihvatiti odmah predlaganje tako.
U propisu vere znate l' kakvu tačku
što dopušta pravog naslednika pljačku?
I ako vam nebo baš postavlja branu
da ste sa Damisom u istome stanu,
nije l' bolje da se vi, ćutljiv veoma,
povućete časno iz ovoga doma,
nego da ste, protiv svakog smisla, skloni
da se zbog vas sin iz rodnog doma goni.
Verujte mi, tim bi bila samo data
mudrosti vam pravoj...

TARTIF

Tri i po je sata.

Moram gore nekim svetim obvezama.
Oprostite što vas sad ostavljam sama.

KLEANT

Ah!

POJAVA II

(Elmira, Marijana, Kleant, Dorina)

DORINA (Kleantu.)

Ja vas preklinjem, poradimo skupa
za nju, gospodine: bol joj srce čupa;
pogodba, što otac za večeras sprema,
baca je u očaj, da spasenja nema.
Učinimo za nju svim naporom nešto,
i sprečimo, silom ili milom, vešto
nesrećnu nameru što se na nas svali.

POJAVA III

(Orgon, Elmira, Marijana, Kleant, Dorina)

ORGON

He! baš mi je milo što ste se svi zbrali:

(Marijani.)

Evo ugovora, da vas razveseli,
a vi znate šta se njim postići želi.

MARIJANA, klekne.

Oče, ja vas kunem višnjim bogom, eto,
i svim onim što je vašoj duši sveto:
lišite se jednom roditeljskih prava,
ne tražite da se ljubav pokorava;
ne gurajte srce u ponor što zjapi,
da na svoju dužnost spram vas ne zavapi;
i na život ovaj koji ste mi dali
nek se teška beda, avaj, ne navali.

Ako slatke nade treba da prebolim,
jer ne date da sam onog koga volim,
ja, klečeći evo, dobrotu vam kušam:
spas'te me bar onog kojega se gnušam;
i služeć' se vlašću u ovakvom stanju,
ne gonite moju dušu očajanju.

ORGON (osećajući se tronutim.)

No, no, hrabro samo; to je slabost puka.

MARIJANA

Volite ga, — to mi ne zadaje muka;
pokaž'te to: dajfe imanje mii svoje;
ako nije dosta, dajte mu i moje-,
ja rado pristajem da vam ga ustupim,
al' dajte da sebe ličnp bar otkupim,
i da u kakvom strogom manastiru
svoje tužne dane okončam u miru,

ORGON

Ah, pobožnih duša ovog našeg sveta,
kada otac njihovim ljubavima smeta!
Ustanite! što se opirete jače,
tim više ta veza za vama i plaće:
s tom udadbom dakle pomir'te se bolje,
a mene lišite ove glavobolje.

DORINA

Šta, zar? .

ORGON

Vi, ćutite, govorite tanio;
ja vam zabrarim i jednu reč samo.

KLEANT

Ako vam u tome kakav savet treba...

ORGON

Ah, saveta vaših nema ispod neba:
razumni su jako, i ja im se divim,
ali dopustite da i bez njih živim.

ELMIRA (mužu)

Slušajući, ne znam šta da mislim lepo;
držanje je vaše jedinstveno slepo.

To je zbilja ludost: ljutite se na nas
posle svega što se odigralo danas.

ORGON

Hvala. Ja sam žrtva gledanja naivnog.
Znam i vašu pažnju spram mog sina divnog.

Niste smeli da ga kudite zbog gadnog
stava prema duši tog čoveka jadnog;
pravo uzbuđenje bilo je daleko,
a vi mirni, da bi verov'o vam neko.

ELMIRA

Zar golo priznanje ljubavnoga žara
da čast našu odmah ubojitom stvara?

Uzvrća li ona na diranja pusta
samo vatrom oka i grdnjom uz usta?
Na predlog se takav nasmejati mogu,
i ne marim odmah za odmazdu strogu;
volim da budemo mudri, ali blago;
zašto da divljaštvo pokažemo nago,
i da nam čast odmah, u odbranu sebe,
na najmanji povod ujeda i grebe?

Da bog ne da takva života poštena!

Ja hoću vrlinu što nije zla žena,
a za odbranu se njenu, mislim, hoće
manje gneva, više osetne hladnoće.

ORGON

Ja znam stvar i neću ništa da se menja.

ELMIRA

Slabosti su vaše bez upoređenja.
Al' šta biste rekli da vam se pokaže
sve ono što vam se k'o istina kaže?

ORGON

Pokaže?

ELMIRA

Da.

ORGON

Priče!

ELMIRA

Al'shvatitejednom:
pokaže pod punom svetlošću vanrednom.

ORGON

Fantazije!

ELMIRA

Strašno preko svake mere!
Ja ne tražim da mi poklanjate vere;
no uzimam da sa zgodnog mesta, vično,
sve vidite jasno i čujete lično;
da li biste onda sve mogli poreći?

ORGON

Tad bih rek'o... Ništa ne bih mog'o reći,
jer je nemoguće.

ELMIRA

Zablude beskrajne!
Dosta me kriviste za klevete vajne;
da vidite da ne govorim od oka,
uzimam vas lično za svoga svedoka.

ORGON

Dobro: na reč vašu. Da vidimo kako
možete izvesti tvrđenje ovako.

ELMIRA (Dorini.)

Ppzov'te ga k meni.

DORINA

On je lukav, zbilja,
teško će moći da se natocilja.

ELMIRA

Onim što se voli prevara se stvara,
samoljublje lako samo sebe vara.
(Kleantu i Marijani.)
Nek siđe do mene. A vi se uklon'te.

POJAVA IV

(Elmira, Orgon)

ELMIRA

Vi se sada ovde pod ovaj sto sklon'te.

ORGON

Kako?

ELMIRA

Sakrijte se, to je neophodno.

ORGON

Zašto pod sto?

ELMIRA

Zato što je tako zgodno.

Ja znam sve šta hoću; pustite me samo.

Podvuc'te se; a kad budete već tamo,
nek ne bude od vas ni glasa ni java.

ORGON

Da, ovo je zbilja baš uslužnost prava.
da vidim vaš izlaz iz ove pometnje.

ELMIRA

Mislim da nećete praviti mi smetnje.

(Mužu, koji je ispod stola.)

Ako škakljiv predmet moradnem dotaći,
vi ćutite samo, nemojte se maći;
sve što kažem to se dopustiti mora
radi vas, u smislu našeg dogovora.
gledaću sad da ga blagošću privučem
tad s niske duše masku da mu svučem;
požude mu sramne slušaću bez straha,
drskostima strasti ostaviti maha.

Radi vas, i zato da ga zbunim bolje,
činiću se da sve primam dobre volje;
prekinuću igru kad budete hteli,
neću ići dalje nego što se želi.

Vi ćete me spasti takvog nasrtaja,
kad smatrate da je stvar došla do kraja,
da se ne izlažem više no što treba
dok vam se zabluda jednom pokoleba.

Za vašu se korist sve čini, da znate...

Dolazi. Pazite da se ne odate.

POJAVA V

(Tartif, Elmira, Orgon)

TARTIF

Želeli ste da mi sastanak tu date?

ELMIRA

Da. Postoje tajne, treba da ih znate.

Al' vas molim vrata zaključajte ova,

da nam se ne desi neprilika nova.
(Tartif zatvara vrata i vraća se.)
Slučaj sličan onom što je skoro bio
svakako namne bi bio vrlo mio.
Ne zna se šta može doći iznenada;
Damis mi je zbog vas zad'o mnogo jada.
Videli ste da sam napregla se zatim
da ga stišam i od namere odvratim;
nemir je toliko ovladao mnome,
da sam slaba bila u trenutku tome.
Al' sad je sve opet dobro, bogu hvala,
a mi zaštićeni od mogućih zala.
Poverenje u vas stišalo je ljutnje;
mog muža ne more ni najmanje slutnje.
Uprkos napadu što se na vas sprem'o,
od želi da uvek zajedno budemo;
i zbog toga nemam čega da se bojim,
ako s vama ovde zaključana stojim.
Zato vam otvaram svoje srce, osim
tog što vašu čežnju mogu sad da snosim.

TARTIF

Vaš govor se može razumeti silom;
nedavno ste drugim govorili stilom.

ELMIRA

Kad vam je držanje moje teško palo,
kako srce žene poznajete malo!
Kako malo znate šta hoće da kaže
kad se tako slabo u borbi pokaže!
Stid nam uvek u tim trenucima brani
ono čim se naše osećanje hrani;
a to čime naše ljubavi se krote,
to je mis'o da tu ima i sramote.
Jest, srce se brani s početka, al' tako
da mu je predaju uvideti lako,
da čast usta brane od ljubavi strogo,
a da otpor stvarno obećava mnogo.
Moj iskaz u odvee slobodnom je vidu
i on verovatno malo liči stidu;
ali kad je jednom takva reč već pala,
da smirim Damisa šta sam drugo znala?
Da li bih, molim vas, s toliko strpljenja
slušala ljubavi vaše uverenja,
i da li bih tako postupila blago,
da mi u toj čežnji nije nešto drago?
I kad mi je samoj želja bila jaka
da se predloženog odreknete braka,

šta ste u toj molbi mogli da gledate
ako ne interes da se ne predate
tom vezom drugome, ili brige moje
da se jedno srce ne deli na dvoje?

TARTIF

Bez sumnje, gospođo, to je slast što leči;
sa ljubljenih usta čuti takve reči;
ta struji kroz mene, kako mi se čini,
i sva moja čula topi u milini.
Nemam drugog cilja no da vam se svidim,
u ljubavi vašoj ja blaženstvo vidim;
al' hoćete l' srcu dati te slobode
da posumnja da ga time sreći vode?
Mogu pomisliti da ste samo hteli
da odbacim brak što sklopiti se želi;
i ako slobodno govoriti smemo,
nemam uverenja da sreći idemo,
ako vaša ljubav neće da dokaže
i delom sve ono što rečima kaže,
i u mene čvrstu veru ne usadi
da su te dobrote samo mene radi.

ELMIRA (nakašlja se, da bi opomenula
muža.)

Šta? vaša žustrina ne može da trpi
dok svu nežnost srce do dna ne iscrpi?
Najlepša priznanja ono pruža voljno,
ali vama sve to još nije dovoljno,
i tražite odmah, bez obzira svaka,
i poslednju žrtvu priznanja opaka?

TARTIF

Što manja zasluga, manju pruža nadu.
Ljubavi nam reči slab oslonac dadu.
Nas u punoj sreći sumnja lako ždere.
i želimo radost pre no gole vere.
Ja, što sam vas malo zaslužan, što kriti,
sumnjam da će moja smelost srećna biti;
za mene, gospođo, sve reči ne vrede,
ako ljubav moju dela ne ubede.

ELMIRA

Kako vam je ljubav tiranska, moj bože,
i u kakav nemir baciti me može!
Kako bespoštedno nad srcima vlada
i žestoko traži sve čemu se nada!
Zašto me gonite tako punu straha
i ne date prosto da dođem do daha?
Zašto je potrebna surovost sve grđa

što grabi željenu stvar bez milosrđa;
što naperi da vam baš zloupotrebe
naklonosti koje imate za sebe?

TARTIF

Kad za moje želje sklonosti imate,
zašto za tu sklonost dokaza ne date?

ELMIRA

Al' kako pristati na to što želite
protiv neba, o kom uvek govorite?

TARTIF

Ako samo nebo stvara mi pometnju,
meni nije teško otkloniti smetnju;
to ne treba da vam uzdržava žudi.

ELMIRA

Strah me da bi nebo moglo da nam sudi.

TARTIF

Taj smešni strah mogu rasturiti lako;
ukloniti urnem snebivanje svako.
Jest, nebo nam neka zadovoljstva brani,
ali su nam s njime sporazumi dani;
nauka nam kaže da, po potrebama,
savest širi svoje granice u nama,
i rđav postupak može da se miri
sa namerom čistom, kad se savest šiiri.

Poučavaću vas, da te tajne znate>

a vaše je samo da mene slušate.

Zadovoljite mi želje koje imam,
a svu odgovornost ja na sebe primam.

(Elmira kašlje jače.)

Vi kašljete jako.

ELMIRA

Da, peče me grlo.

TARTIF (nudeći joj jedan sok)

Uzmite tog soka, koristan je vrlo.

ELMIRA

To je jako, ali bud'te uvereni
svi sokovi sveta ne pomažu meni.

TARTIF

To je neprijatno.

ELMIRA

Suviše, dabome.

TARTIF

Dakle, sve skrupule treba da se slome.
Sve što je međ nama niko neće znati.
Nevolja je onda kad nas javnost prati;
sramota je samo od te javne bruke;

kad se greši tajno, greši se bez muke.
ELMIRA (pošto se opet nakašlje.)
Najzad, vidim, treba da se reši sve to,
ja s vama moram složiti se, eto;
la sve valja drugim očima da gledam,
ia vas zadovoljim i da vam se predani.
Ružno je, bez sumnje, kad se dotle dođe,
i što činim, radim bez volje takođe.
Ali, kad se traži da baš dotle padnem,
kad se ne veruje reči koju dadnem,
kad se za dokazom stvarnijim već žudi,
da pristajem — nek se zadovolje ljudi.
Taj pristanak možda sramota je prava;
tim gore po onog što me prisiljava;
greh mi se zbog toga pripisao ne bi.

TARTIF

Da, gospodo, ja to pripisujem sebi...

ELMIRA

Otvorite vrata, pogledajte da li
moj muž možda nije u susednoj sali.

TARTIF

Zašto vas još i te brige sada muče?
To je čovek koga svako za nos vuče,
i on je zaveden već do takve mere
da onom što vidi ne poklanja vere.

ELMIRA

Ne mari: iziđ'te, za jedan trenutak,
i pažljivo svaki pregledajte kutak.

POJAVA VI

(Orgon, Elmira)

ORGON (izlazeći ispod stola)

Ala je to čovek užasan, razvraćen!
Trebalo doći k sebi, potpuno sam smlaćen.

ELMIRA

Šta, već izlazite? Ne šal'te se samo.
Još tom nije vreme; hajd' pod čaršav tamo;
čekajte kraj, da se uverite bolje,
da se praznoj sumnji ne otvara polje.

ORGON

Ništa crnje nije izmislio pak'o.

ELMIRA

Bože moj! Ne treba verovati lako,

treba očevidan dokaz da imate;
ne žur'te, iz straha da se ne varate.
(Sakrije muža iza sebe.)

P O J A V A VII

(Tartif, Elmira, Orgon)

TARTIF (ne videći Orgona.)

Sve ide na ruku onom što sam hteo,
gospođo, vaš stan sam pregledao ceo,
nikog nema; moja očarana duša...

ORGON (zadržavajući ga.)

Mir! Ljubavna žudnja suviše vas kuša;
ne morate biti baš toliko strasni.

Ah, vi me varate, vi, čoveče časni!

Duša vam baš ima žudnju nečuvenu!

Prositate mi ćerku, zavodite ženu!

Nagoveštaj o tom imao sam davno;
mišljah biće drukče, ne istupah javno.

Ovo je vrhunac dokaza što biše:
znam šta hoću, ništa ne treba mi više.

ELMIRA (Tartifu.)

Što učinih nije po ukusu mome,
ali sam morala da pristupim tome.

TARTIF

Šta, zar? ...

ORGON

Ostavite na uzbunu nade.

Selite se odmah, i to bez parade.

TARTIF

Moj smer...

ORGON

Razgovoru nema više mesta.

Iz kuće mi ove izlazite smesta.

TARTIF

Vi ćete izići iz nje, ja vam kažem;
ta kuća je moja, to ću da dokažem;
pokazaću da se zalud pribegava
namernim svađama, uvredi bez prava,
da nepravda neće biti moja šteta,
da će kažnjen biti ko mene kleveta;
nateraću brzo na kajanje one
što, vređajuć' nebo, iz kuće me gone.

POJAVA VIII

(Elmira, Orgon)

ELMIRA

Šta kaže? kakvo je ovo trabunjanje?

ORGON

Ja sam zbunjen, a stvar nije za smejanje.

ELMIRA

Kako?

ORGON

Greška mi je u tome što kaže.

Taj poklon me brizi velikoj izlaže.

ELMIRA

Poklon?

ORGON

Jest, dabome, to je stvarnost prava.

Ali mi još nešto duh uznemirava.

ELMIRA

Šta?

ORGON

Sve ćete čuti. Al' žurimo, more,
da vidimo je li ta skrinja još gore.

PETI ČIN

POJAVA I

(Orgon, Kleant.)

KLEANT

Kuda to?

ORGON

Ah, znam li?

KLEANT

Zgoreg biti neće,
mislim, da zajedno održimo veće
o merama što sad treba da se čine.

ORGON

Ta skrinja me, eto, ponajviše brine:
duša mi je prosto zbog toga očajna.

KLEANT

Ta skrinja je, znači, neka krupna tajna?

ORGON

Argas, moj prijatelj, koga mi je žao,
nju mi je, potajno, u amanet dao;
pri svom bekstvu za to izabr'o je mene;
reče, tu su neke hartije skrivene,
a za njegov život i dobra značajne.

KLEANT

Pa otkud u tuđim rukama te tajne?

ORGON

Pitanje savesti krilo se u tome:
stvar sam poverio izdajniku mome:
a on me je vešto ubediti znao,
te sam mu tu skrinju na čuvanje dao,
da bih, u slučaju istrage ma kakve,
mog'o odricati činjenice takve,
a da mi savesti nimalo ne preti
što ću se i protiv istine zakleti.

KLEANT

To je za vas samog zlo, moje je mnjenje,
jer i taj vaš poklon i to poverenje,
kako to bar meni govore svi znaci,
to su s vaše strane pogrešni koraci.
Ti dokazi njemu preimućstvo daju;
i pošto je on u boljem položaju,
terati ga tako to je nerazumno;
Trebaće vam neko sredstvo manje šumno.

ORGON

Šta? Pod vidom tople ljubavi se kriti,
a podloga srca i zle duše biti!
I to on, što dođe kao prosjak hudi...
Ne, za mene više nema dobrih ljudi;
pred svima će odsad užas da me mori,
i spram njih ću biti od đavola gori.

KLEANT

Eto, sad vas opet bes nekakav ždere!
Vi nikad nemate osećanje mere:
za vas nikad ništa zdrav razum ne znači,
i jedna vas krajnost u drugu odvlači.
Vi vidite svoju grešku, uvereni
da ste lažnim dobrom bili zavedeni,
i kad grešku treba popraviti, srećom,
vi ste povučeni zabludom još većom,
i mešate dušu jednoga nitkova
s dušama svih ljudi poštenoga kova.

Zar što vas je jedan lupež, pun neverstva
var'o lažnim sjajem strogog licemerstva,
vi hoćete da se zato svi sad kude,
da čovek ne može pobožan da bude?
Nek tako bezverci sude, vi nemojte,
i pravu vrlinu od providne dvojte;
ne kazujte nikad svoj sud u brzini,
i budite, bolje, u zlatnoj sredini:
od podlosti svake čuvajte se živo,
al' smernosti pravoj ne činite krivo;
i ako se negde mora da zastrani,
pogrešite bolje, na toj drugoj strani.

POJAVA II

(Damis, Orgon, Kleant.)

DAMIS

Šta, oče, zar lupež hoće da vas šteti,
da dobrote vaše neće da se seti,
da mu podlost, gneva dostojna, sve duža,
vašom se dobrotom protiv vas oruža?

ORGON

Da, sine, i to mi bolom srce guši.

DAMIS

Pustite ja ću mu iščupati uši:
treba ići pravo protiv te beščasti,
od nje ću vas, jednom potezom, ja spasti.
Biće kraja svemu, kada on nastrada.

KLEANT

Eto, to su reči za čoveka mlada.
Molini vas, stišajte svoja uzbuđenja:
živimo u doba takvog uređenja
da se silom šteta svom poslu nanese.

POJAVA III

(Gospođa Pernel, Marijana, Elmira, Dorina, Damis,
Orgon, Kleant)

GOSPOĐA PERNEL

Je l' moguće da se takva čuda dese?

ORGON

Oči su mi svedok svih mojih nedaća;

vidite li kako dobrota se plaća?
Izvuk'o sam rado čoveka iz blata,
smestio ga, drž'o k'o rođenog brata;
od mene je dSre svakog dana prim'o,
dao sam mu ćerku, dobra što sam im'o,
a uisto vreme on, podlae, fukara,
hoće da mi ženu podmiti i vara;
i nezadovoljan još svojim zločinstvom,
onsme da mi preti mojim dobročinstvom,
i na moju propast sad upotrebljava
svu moju dobrotu, goni me bez prava
s mog imanja, na kom njegova je šapa,
želeći da dođem do prosjačkog štapa.

DORINA

Jadan čovek!

GOSPOĐA PERNEL

Sine, ne mogu da shvatim
da je s tako crnim smerom iš'o za tim.

ORGON

Kako?

GOSPOĐA PERNEL

Na dobre se uvek diže hajka.

ORGON

Šta hoćete time da kažete, majka?

GOSPOĐA PERNEL

Da je nešto čudno kod ovoga doma,
da njega svi gone i mrze veorna.

ORGON

Zar hoćete da se sve na mržnju svali?

GOSPOĐA PERNEL

Sto puta vam rekoh, dok ste bili mali:
vrlina se uvek u tom svetu krivi;
zavidljivci umru, ali zavist živi.

ORGON

Al' šta se taj govor mene danas tiče?

GOSPOĐA PERNEL

Jer o njemu kruže sve moguće priče.

ORGON

Rekoh vam, gled'o sam sve na oka oba.

GOSPOĐA PERNEL

Beskrajna je, sine, opadačka zloba.

ORGON

Još ću u svom besu početi da penim:
video sam zločin očima sopstvenim.

GOSPOĐA PERNEL

Jezici će vazda gadan otrov liti,

od tog niko neće obezbeđen biti.

ORGON

Kakva smisla vaša odbrana još ima?

Kažem: videh, videh sopstvenim očima.

Čujete l', il' treba da vičem k'o nikom,
dok vam uši svojom ne probijem vikom?

GOSPOĐA PERNEL

Izgled često vara, to se njemu sviđi:

ne sudi se uvek po tom što se vidi.

ORGON

Oh!

GOSPOĐA PERNEL

Priroda za vas zagonetku znači,

i dobro se često kao zlo tumači.

ORGON

Treba da tumačim da to nije ružno

kad mi grli ženu?

GOSPOĐA PERNEL

Znajte da je nužno

da dokaze stvarne pred sudom imamo.

Trebalo je, dakle, pričekati samo.

ORGON

Gle, da mi još nešto lepše posvedoči!

Da pričekam valjda, da na moje oči...

Na gluposti kakve još ćete me svesti!

GOSPOĐA PERNEL

Čista ga je ljubav mogla i zavesti.

Ali niko ne bi pomisliti smeo

Da je to, što kažu, izvršiti hteo.

ORGON

Idite, besan sam; ja ne mogu znati

šta bih vam sad rek'o, da mi niste mati.

DORINA,(Orgonu.)

Sve se, gospodine, na tom svetu plaća:

niste verovali — sad vam se to vraća.

KLEANT

U tim sitnicama vreme će nam proći

onda kada treba do odluke doći.

Ne mislite da nam lupež zalud preti.

DAMIS

Šta, mislite da će sve to preduzeti?

ELMIRA

Ne verujem da će parnici da ide;

njegove podvale odviše se vide.

KLEANT

Man'te se te nade, jer on raspolaže

dokazima što se mogu da uvažē;
a kad jedne spletke rašire se mreže,
do pravilnog suda doći je još teže.
I opet vam kažem: tako oružana,
vi ga ne možete goniti iz stana.

ORGON

Istina je, ali šta sad? Kad sam stao
pred tu hulju, nisam svladati se znao.

KLEANT

Najbolje će biti, mislim, da vas dvoje
sporazumom stvari uredite svoje.

ELMIRA

Da sam znala da je to oružje don'o,
ne bih udarala u veliko zvono...

ORGON (Dorini.)

Šta hoće taj čovek? Požuri se, idi.

Baš sad treba da me u tom stanju vidi!

P O J A V A I V

(Gospodin Loajal, Gospođa Pernel, Orgon, Damis, Marijana,
Dorina, Elmira, Kleant)

GOSPODIN LOAJAL (Dorini, udnu pozornice)

Dobar vam dan, sestro; bud'te dobri tako...

Želim gospodinu.

DORINA

Zauzet je jako,

i sumnjam da može primiti ma koga.

GOSPODIN LOAJAL

Ja ne mislim biti dosadan zbog toga.

Moj dolazak ničeg neprijatnog nema,
a tiče se stvari koja se baš sprema.

DORINA

Vaše ime?

GOSPODIN LOAJAL

Rec'te samo da me šalje

naš gospodin Tartif, poslom, ništa dalje.

DORINA (Orgonu.)

Neki učtiv čovek: govoriti želi

s vama; gospodin ga Tartif šalje, veli,
po prijatnoj stvari.

KLEANT

Trebaće da znate

kakav je to čovek i šta s njim imate.

ORGON

Možda nosi neke predloge od njega.
Kako da se s njime ponašam, pre svega?

KLEANT

Osećanja svoja otkriti ne dajte;
tiče l' se pogodbe, vi ga saslušajte.

GOSPODIN LOAJAL

Gospodine, nek vam milostivo bude
nebo, i nek kazni one što vam ude.

ORGON,(tiho Kleantu.)

Početak lep, s mojim mišljenjem se slaže.
To sporazum kakav može da predskaže.

GOSPODIN LOAJAL

Vaš dom mi je livek neobično mio;
gospodinu ocu služitelj sam bio.

ORGON

Oprostite, to je sramota, priznajem,
što vam ne znam ime, što vas ne poznajem.

GOSPODIN LOAJAL

Zovem se Loajal, Normandanin rpdom.
Izvršitelj javni postah jednom zgodom.
Četr'es' godina već kod sudske vlasti,
srećom, vršim svoju dužnost s puno časti.
Sad vam, gospodine, s vašim dopuštenjem,
saopštavam akt sa izvršnim rešenjem...

ORGON

Šta? došli ste? ...

GOSPODIN LOAJAL

Samo, gospodine, tiše:
to je naređenje, poziv, ništa više,
da se iselite s vašima iz kuće,
iznesete stvari, što je pre moguće,
da bi drugi mogli ovde da se smeste...

ORGON

Da idem odavde?

GOSPODIN LOAJAL

Gospodine jeste.
K'o što sami znate, kuća sada mora
gospodin-Tartifu pripasti bez spora;
on sad gospodari imovinom ovom,
vašeg punovažnog ugovora slovom;
i tu nema više šta da se primeti.

DAMIS

Da čudnog besramlja ovog, bože sveti!

GOSPODIN LOAJAL

Gospodine, varna nemam šta da kažem;

gospodinu ocu ja stvari izlažem;
a on zna, kad pošten čovek dužnost vrši,
da se volja pravde ne može da krši.

ORGON

Al'...

GOSPODIN LOAJAL

Da, gospodine, znam da za sve blago
vama nije kakvo buntovništvo drago,
i da dopuštate, k'o ličnost priznata.
da izvršim ovde naređenja data.

DAMIS

Vi ste znali crnu haljinu obuei,
ali biste mogli batine izvući?

GOSPODIN LOAJAL

Ućutkajte sina, ili nek se skloni,
gospodine; nek me, na žalost ne goni
da vas sad uzimam na protokol stalan.

DORINA

Gospodin Loajal nije baš lojalan!

GOSPODIN LOAJAL

Za sve dobre ljude ja nežnosti imam;
i ako se sada te dužnosti primam,
to je zato da vam učinim što bolje
da ne dođe neko drugi gore volje,
koji bi, nemajuć' te nežnosti dublje,
mogao, svakako, postupiti grublje.

ORGON

Zar nije surovost dovoljno žestoka
terat' nas iz doma?

GOSPODIN LOAJAL

Ja vam dajem roka,
i do sutra rado odložiti mogu
da izvršim svoju dužnost vrlo strogu.
Jedino što moram ovde noć proveseti,
s deset ljudi što ću nečujno dovesti.
Treba, forme radi — naredba je data —
pre spavanja dati ključeve od vrata.
Nad odmorom vašim mora da se bdije,
ništa neće biti što umesno nije.

Al' sutra ujutru morate izvući
svaku stvar što ovde imate u kući:
da se sve izbaci napolje u družbi,
moji jaki ljudi stoje vam na službi.
Pažljiviji, mislim, nisam biti mog'o.
Kako ja postupam sa obzira mnogo,
molim vas da i vi sve radite spretno,

da bih svoju dužnost obavio sretno.

ORGON, za sebe.

Od svega bih srca ovog časa dao
sto lujdora, što još imam, kad bih znao
da ću ovu njušku mlatnuti, od mila,
najjačom pesnicom što je ikad bila.

KLEANT

Ne kvarimo ništa.

DAMIS

Na taj čin bez srama
ruka mi se, kanda, podiže već sama.

DORINA

takva bi leda, gospodine, vala,
la dobra motka ponajbolje pala.

GOSPODIN LOAJAL

Kažnjiva je takva drskost nečuvena
i onda kada je u pitanju žena.

KLEANT

Ne gubimo vreme u govoru mnogom.
Dajte tu hartiju; ostav'te nas. Zbogom.

GOSPODIN LOAJAL

Do viđenja. Nek vas bog štiti i dalje.

ORGON

Ne bilo ni tebe, ni tog što te šalje!

POJAVA V

(Orgon, Kleant, Marijana, Elmira, Gospođa Pernel, Dorina,
Damis)

ORGON

No, vidite l', majko, da ja imam prava,
a vas neka ova stvarnost uverava:
je l' vam jasan njegov zločin nad tim domom?

GOSPOĐA PERNEL

Ja sam zapanjena, poražena gromom!

DORINA

Ne žal' te se; što mu nalazite mane?
Smerne su mu želje time osveštane:
ljubavlju spram bližnjeg vrlina mu zari;
on zna da bogatstvo često ljude kvari;
iz čiste dobrote on uzima na se
da smetnje otkloni, da vas time spase.

ORGON

Vi se samo man'te razgovora dalja.

KLEANT, Orgonu.

Odluci nam kakvoj pristupiti valja.

ELMIRA

To se nevaljalstvo razglasiti mora.

Taj postupak ruši vrednost ugovora;

nepoštenje ovo suviše je smelo,

da bi ga do krajnjeg uspeha dovelo.

P O J A V A VI

(Valer, Orgon, Kleant, Elmira, Marijana, Gospoda Pernel,
Damis, Dorina.)

VALER, Orgonu.

Žalim što vam moram zle vesti doneti.

Prinuden sam na to, jer opasnost preti

Jedan drug, koji je moj prijatelj stari,

a zna moj interes za sve vaše stvari,

dostavio mi je, krišom, evo sada,

nešto što u tajne državne već spada.

Pohit'o sam do vas, jer po ovoj vesti

vas će s nekim bekstvom u vezu dovesti.

Lupež, što se dugo nametati znao,

tužbu je vladaru protivu vas dao,

i još mu predao, oklevao nije,

skrinju koja zločin spram Države krije;

suprotno dužnosti podaničkoj, vi ste

čuvali je, vlasti prijavili niste.

Ja ne znam optužbe ove sve detalje;

ali se za vama poternica šalje.

Podlac će se lično ovde da pojavi

s licem koje će vas u zatvor da stavi

KLEANT

Eto vam tih prava; tim se sredstvom služi

da na vaša dobra svoju ruku pruži,

ORGON

Čovek je, priznajem, životinja zlobna!

VALER

Svaka neodlučnost može biti kobna.

Kola su tu, da vas odvedem i pratim; x

hiljadu lujdora doneo sam zatim.

Pohitajmo. Taj je udar munja prava;

od njega se samo još bekstvom spasava.

Na sigurnom mestu vi ćete se skriti;

a dok ne stignete, ja ću uz vas biti.

ORGON

Ah! kako mi vaša ljubav dobro pada!
Nije vreme da vam zahvaljujem sada;
al' nek mi bog dobri mogućnosti pruži
da se moja duša i vama oduži.

Zbogom. Starajte se...

KLEANT

Požurite odma'

Mi ćemo brinuti oko ovog doma.

P O J A V A VII

(Policajac, Tartif, Valer, Orgon, Elmira, Marijana,
gospođa Pernel, Dorina, Kleant, Damis.)

TARTIF

Lakše, gospodine, ne žurite tako:
do vašega stana doći ćete lako;
vi ste uhapšeni u ime Vladara.

ORGON

To je zadnji udar tvoj, bitango stara,
tim me tvoja podlost uništiti želi,
tim krunišeš svoje nevaljalstvo, je li?

TARTIF

Uvrede me vaše ljutiti ne mogu,
ja znam sve da trpim - nek je slava bogu

KLEANT

Kako mu je duša na pobožnost hitra.

DAMIS

Kako se sa bogom ta bezočnost titra!

TARTIF

Vašega se gneva nimalo ne bojim,
i ja mimo idem dužnostima svojim.

MARIJANA

Da, veliku slavu timste činom stekli,
taj podvigje častan, tako biste rekli?

TARTIF

Za mene je svaki postupak pun časti,
kad ga ma gde vršim, a u ime vlasti.^

ORGON

A da l' ti se duša seća, da li shvata
da sam te? bedniče, izvuk'o iz blata?

TARTIF

Da, dobro se sećam svih vaših dobara;
al' prva je dužnost interes Vladara;

tom dužnošću svetom u mojoj se duši
svaka ljubav, svaka blagodarnost guši,
i ja bih žrtvov'o ovim obvezama
druga, ženu, oca, pa i sebe sama.

ELMIRA

Varalica!

DORINA

Kako na prevaru kletu
meće lep plašt svega što je drago svetu
KLEANT

Al' ako vas tako razumeti valja,
kad vam je tolika odanost spram Kralja,
zašto je tek onda puštate na scenu
kad vas hvata da mu zavodite ženu;
što ste za dostavu tek tad bili skloni
kad, prinuđen čašću, iz kuće vas goni?
Neću da govorim, sred ovoga stanja,
o tom da vam dade sva svoja imanja,
al' ako je krivac, svejedno zbog čega,
zašto ste primali poklone od njega?

TARTIF (policajcu)

Za tu viku više ja nemam strpljenja.
Molim, gospodine, vrš'te naređenja.

POLICAJAC

S izvršenjem, zbilja, dugo sam oklev'o,
a vaša me usta opominju, evo.
Pod'te, dakle, odmah sa mnom, kad želite,
u zatvor gde ćete sad da odležite.

TARTIF

Ko? Ja?

POLICAJAC

Vi.

TARTIF

U zatvor? šta će to da znači?

POLICAJAC

To ne mora da se i vama tumači.
(Orgonu.)

Smir'te se vi samo od uzbune ove. .

Pod Kraljem smo kome prevara ne gpve;
do dna srca uvek prodire mu oko
i sve ljudske laži uviđa duboko.
Velika mu duša razborita brine ...
da sve stvari vidi s dovoljno oštine;
u njoj nikad nema mesta za slučajnost,
njegov jasni razum ne pada u krajnost.
On svu slavu daje poštenom čoveku,

al' u tome nema zaslepljenost neku,
i ljubav spram dčbrih fte stavlja mu brave
na srce, da ne zna šta zločinci prave.
Taj tu nije mog'o da obmane vlasti
i u finu klopku morao je pasti.
Prvo kraljevskome ne izmače oku
da sagleda niskost te duše duboku.
Kad je poš'o da vas opttiži odavde,
on je već, po prstu jedne večne pravde,
za Vladara samo stari lupež bio
što se pod imenom drugim nekad krio;
i to je sad drugi red najcrnijih dela,
pisati se može istorija cela.
Jednom rečju, Kralj se i suviše gnuš'o
dok je podlost tu i nepoštenje sluš'o;
zločinstvima drugim dod'o je i ovo;
a što me je ovaj lupež amo dov'o
to je zato da bi svi mogli da vide
dokle nevaljalstvo još može da ide.
Kralj zahteva da se hartije što paše
u ruke tom krivcu vrate, jer su yaše.
Suverenom vlašću on ugovor briše
po kom vaša dobra nisu vaša više,
i prašta vam, najzad, u ime svog duga,
greh što kriste tajnu svog izbeglog druga.
Jer Kralj zna da ste se u borbi, odavno,
za njegova prava pokazali slavno;
njegova zahvalnost na poštenom radu
dolazi i onda kad gubimo nadu.
Zaslugu kraj njega ne napušta sreća,
on se više dobra negoli zla seća.

DORINA

Hvala bogu!

GOSPOĐA PERNEL

Vidim olakšanje neko.

ELMIRA

Srećan ishod zbilja.

MARIJANA

Ko bi sve to rek'o?

ORGON (Tartifu.)

Eto ti, zlikovče...

KLEANT

Ah, stanite, brate.

Nemojte s visine svoje da padate;
ostav'te bednika njegovoj zloj kobi,
ne pridružujte se griži koju dobi,

i poželite mu, to bi bolje bilo,
da se jednom vrati u vrline krilo,
da odbaci grehe, dobru se oduži;
I velikog Kralja milost da zasluži.
A dobroti, koju sad potpuno znate,
vi treba da počast klečeći odate.

ORGON

Da, tako je: hajd'mo sa hvalom pred njega,
dug sjajnoj dobroti platimo pre svega.
A tada ubrzo dodajmo još jedno
osećanje duga, prijatno vanredno,
i da srećnim brakom krunišemo vernu
Valerovu ljubav čistu, neizmernu.

KRAJ